

ТЕРМІНОЛЕКСЕМИ «ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА» ТА «МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА» У ФАХОВІЙ ОСВІТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: СИСТЕМНО-СЕМАНТИЧНИЙ ПІДХІД

Найда Р. Г.

*кандидат педагогічних наук, доцент
Рівненський державний гуманітарний університет
вул. Степана Бандери, 12, Рівне, Україна
orcid.org/0000-0002-6521-8233
nauda@ukr.net*

Ключові слова: професійна підготовка, методична підготовка, майбутні вихователі закладів дошкільної освіти, заклад фахової передвищої освіти, педагогічний коледж, термінолексми.

У статті визначено й обґрунтовано поняття «професійна підготовка», «методична підготовка» у фаховій освіті майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти як сукупність заходів педагогічного процесу. Проаналізовано наукові розвідки щодо категоріального апарату дослідження, виокремлено тлумачення понять «підготовка», «професійна підготовка», «методична підготовка». Під «професійною підготовкою» майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти розуміємо теоретично обґрунтований системно структурований процес, що забезпечує ефективне формування необхідних компетентностей для виконання спеціальних педагогічних завдань у процесі освітньої діяльності, «фахова підготовка» – це процес опанування компетентностей, що забезпечують можливість успішної освітньої роботи в заданому алгоритмі відтворення; з'ясовано, що вчені по-різному трактують термінолексми у фаховій підготовці майбутніх вихователів, які забезпечують функціонування й ефективний розвиток методичної системи в умовах фахової передвищої освіти. Скомпоновано наукові дослідження методичної спрямованості в таких напрямках: методика як наукова галузь методика викладання; методичний супровід викладання фахових дисциплін; методична робота в закладах освіти; методична підготовка майбутніх фахівців.

Представлено авторське бачення ключових понять окресленої теми (професійна, фахова та методична підготовка); проаналізовано підходи вчених щодо розуміння професійної та методичної підготовки в сучасних умовах реформування вітчизняної освіти; встановлено, що пріоритетним напрямом у фаховій підготовці є практична спрямованість освітнього процесу. З'ясовано, що в наукових педагогічних працях учених приділено мало уваги особливостям фахової підготовки в умовах фахової передвищої освіти, що передбачає надалі розроблення методичного аспекту дослідження та науковий аналіз отриманих результатів. Визначено перспективи дослідження методологічного вектора методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

THE TERMINOLOGEMS “PROFESSIONAL TRAINING” AND “METHODICAL TRAINING” IN THE PROFESSIONAL EDUCATION OF FUTURE TEACHERS OF PRE-SCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS: A SYSTEMATIC-SEMANTIC APPROACH

Naida R. G.

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Rivne State Humanities University
Stepana Bandery str., 12, Rivne, Ukraine
orcid.org/0000-0002-6521-8233
nauda@ukr.net*

Key words: *professional training, methodical training, future teachers of preschool education institutions, vocational higher education institution, pedagogical college, terminologies.*

The article defines and substantiates the concepts of “professional training”, “methodical training” in the professional education of future teachers of preschool education institutions as a set of measures of the pedagogical process. Scientific research on the categorical apparatus of the study was analyzed, the interpretation of the concepts of “training”, “professional training”, “methodical training” was highlighted, in particular, “professional training” of future teachers of preschool education institutions is understood as a theoretically grounded systemically structured process that ensures the effective formation of the necessary competencies to perform special pedagogical tasks in the process of educational activity, at the same time, “professional training” is the process of mastering competencies that ensure the possibility of successful educational work in a given reproduction algorithm; it was found out that scientists interpret terminologies differently in the professional training of future educators, which ensure the functioning and effective development of the methodical system in the conditions of professional preliminary higher education. Scientific studies of methodical orientation were composed in the following directions: methodology as a scientific branch of teaching methods; methodical support for teaching professional disciplines; methodical work in educational institutions; methodical training of future specialists. The author’s vision of the key concepts of the outlined topic (professional, professional and methodical training) is presented; the approaches of scientists regarding the understanding of professional and methodical training in the modern conditions of reforming domestic education are analyzed; it was established that the priority direction in professional training is the practical orientation of the educational process. It has been found that in scientific pedagogical works of scientists, insufficient attention is paid to the consideration of the specifics of professional training in the conditions of professional preliminary higher education, which implies further development of the methodological aspect of the research and scientific analysis of the obtained results. The prospects of researching the methodological vector of methodological training of future teachers of preschool education institutions have been determined.

Постановка проблеми. Методика є структурним компонентом будь-якої навчальної дисципліни в будь-якій галузі науки, водночас дослідження означеної наукової категорії, на жаль, досить обмежені. Уважаємо за необхідне зазначити, що саме з позицій сьогодення закладам фахової передвищої освіти значну увагу варто приділити методичній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, конкуренто-

спроможних на ринку праці, готових до професійної діяльності на рівні європейських стандартів, мобільних і готових до фахового зростання та самовдосконалення.

Аналіз досліджень та публікацій. Наукові дослідження методичної спрямованості було здійснено вченими в таких напрямках, як: *методика як наукова галузь* (А. Богуш, Л. Вилкова, С. Гончаренко, В. Каплінський, В. Нагаєв, Т. Радзівіл,

О. Резван, В. Теслюк, К. Шамсутдінова); *методика навчання і виховання* (Ш. Амонашвілі, Л. Артемова, З. Борисова, Р. Буре, Л. Виготський, Т. Казакова, Г. Комарова, В. Нечасва, В. Павленчик, Т. Поніманська, В. Сухомлинський, Є. Флоріна, О. Усова); *методика розвитку особистості дитини* (І. Бех, Л. Богоявленська, А. Богуш, Л. Божович, Л. Венгер, Л. Виготський, Н. Гавриш, Т. Григор'єва, В. Давидов, О. Запорожець, Д. Ельконін, Г. Костюк, В. Котирло, В. Кудрявцева, В. Левін, О. Лук, А. Маркова, В. Моляко, Т. Піроженко, Я. Пономарьова, О. Проскура, В. Ямницький); *методична робота в закладах освіти* (А. Богуш, Г. Григоренко, Л. Калужька, К. Кіндрат, О. Корнєєва, О. Лінник, Н. Омельченко (організація методичної роботи з вихователями); О. Амагьєва, К. Біла, К. Крутій, А. Морозова, Л. Поздняк (зміст і форми інновацій в організації методичної роботи у закладі вищої освіти (далі – ЗВО); І. Княжева (розвиток методичної культури майбутніх магістрів дошкільної освіти); Н. Денисенко, Т. Пономаренко (формування управлінської культури керівників закладу дошкільної освіти); Н. Дудніченко, О. Зайченко, В. Лізинський, В. Крижко, В. Мануйленко, Е. Павлютенков, О. Шестопалюк, Л. Богославець, О. Василевська, Г. Васильєва, В. Ларіна, Л. Лукіна, Н. Омельяненко, Ю. Руденко, Н. Савінова, І. Терещенко, Л. Швайка, І. Щербо, О. Янушевич та інші); *формування методичної компетентності майбутніх фахівців* (Л. Алексєнко-Лемковська, Р. Аронова, А. Богуш, В. Гравіт, Я. Квасецька, І. Ковальчук, Н. Колосова, О. Кошіль, Т. Лесіної, Н. Лісковецька, І. Луценко, О. Мисик, І. Оніщук, М. Олійник, І. Підлетняк, Т. Степанова, Т. Танько, Т. Теличко); *методична підготовка майбутніх фахівців* (А. Богуш, Т. Бодрова, І. Бондарук, А. Варениченко, Н. Грицай, Т. Жаровцева, І. Княжева, Н. Морзе, В. Нестеренко, М. Олійник, І. Підлипняк, В. Сарагда, І. Упатова).

Проаналізуємо наявні праці, які стосуються теми започаткованого дослідження.

Мета статті. Проаналізувати потрактування термінолексем «професійна підготовка» та «методична підготовка» у фаховій підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти вітчизняними вченими; визначити ступінь розроблення проблеми фахової підготовки майбутніх педагогів дошкільної галузі у фаховій передвищій освіті.

Виклад основного матеріалу. Фахова підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти проявляється в ефективній реалізації змісту системи методичної підготовки в конкретних професійних ситуаціях. Вивчення дефініції поняття дослідження «методика» спонукає виділити термінолексеми «професійна підготовка» та

«методична підготовка».

Аналіз змісту поняття «методична підготовка» доцільно розпочати зі з'ясування поняття «підготовка».

У термінологічних джерелах поняття «підготовка» тлумачиться як «дія, спрямована на забезпечення, здійснення, проведення, виконання чогось» [6, с. 952]; «формування та збагачення настанов, знань <...> для адекватного виконання специфічних завдань» [14]; «навчання, тобто деякий спеціально організований процес формування готовності до виконання майбутніх завдань, і готовність, під якою розуміється наявність компетенції, знань, умінь, навичок, необхідних для успішного виконання певної сукупності завдань» [9].

У сучасних наукових розвідках (Ю. Бабанський, А. Ліненко, В. Семиченко, Р. Хмелюк та інші) «підготовка» – це процес навчання, у якому виокремлюють соціально-детерміновані цілі, зміст, дидактичні умови, форми та методи навчальної діяльності, аналіз і самоаналіз результатів навчання.

Так, Г. Троцько зазначає, що сутністю підготовки студентів до педагогічної діяльності є система змістовно-педагогічних і організаційно-методичних заходів, спрямованих на забезпечення готовності майбутнього педагога до педагогічної діяльності [17].

М. Васильєва вважає, що під терміном «підготовка» варто розуміти процес удосконалення знань, умінь, навичок, якостей особистості, необхідних для виконання діяльності, здійснюваної під час навчання, самоосвіти або професійної освіти [5].

На думку Л. Березовської, підготовка – це «цілеспрямований, керований процес навчання, під час якого у студентів формуються та вдосконалюються професійні знання, уміння, навички; особистісні якості, необхідні майбутньому викладачеві для успішного здійснення професійної діяльності» [3, с. 42].

Отже, термін «підготовка» може виступати у двох значеннях: як процес, дія, діяльність і як результат дій.

Вихідним у підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної є визначення сутності понять «професійна підготовка», «фахова підготовка» у педагогічних коледжах.

Проаналізуємо зміст трактування поняття «професійна підготовка» у наукових дослідженнях учених.

Г. Підкурманна вважає, що професійна підготовка визначається трьома основними складовими частинами, як-от: загальноосвітня, спеціально-предметна, спеціально-професійна (психолого-педагогічна і методична). Водночас

учена поділяє систему професійної підготовки на низку підсистем, як-от: професійна культура; професійна стійкість; професійна індивідуальність; професійне мислення, професійна компетентність; професійно-педагогічна майстерність [15, с. 37–38].

Цілком згодні з потрактуванням І. Княжевою поняття «професійна підготовка». За визначенням ученої, це процес, що здійснюється в закладах вищої освіти, метою якого є спеціально організоване здобуття людиною знань, умінь, способів діяльності, що є теоретичною і практичною базою педагогічної професії, а також відповідних ціннісних орієнтацій, унаслідок формування яких вона може бути готовою до виконання педагогічної діяльності на високому професійному рівні [11, с. 27].

Професійна підготовка є тотожною поняттю «*фахова підготовка*». За тлумачними джерелами, професійна підготовка – це здобуття майбутнім фахівцем кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю [7, с. 193]; навчання в галузі визначеної професії (спеціальності) / система професійного навчання з метою прискореного набуття навичок для тих, хто навчається, що необхідні для виконання певної роботи або групи робіт [14, с. 223]; підготовка в навчальних закладах фахівців різних рівнів кваліфікації для трудової діяльності в одній із галузей народного господарства, науки, культури; невід’ємна складова частина єдиної системи народної освіти [99, с. 151].

Отже, під професійною підготовкою майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти розуміємо теоретично обґрунтований системно структурований процес, що забезпечує ефективне формування необхідних компетентностей для виконання спеціальних педагогічних завдань під час освітньої діяльності, водночас «*фахова підготовка*» – це процес опанування компетентностей, що забезпечують можливість успішної освітньої роботи в заданому алгоритмі відтворення.

Лаконічний аналіз сутності понять «*підготовка*», «*професійна підготовка*», «*фахова підготовка*» дозволяє надати визначення поняття «*методична підготовка*» – процес формування методичних компетентностей до освітньої діяльності.

Дослідниця Н. Грицай визначає поняття «методична підготовка» як цілеспрямоване засвоєння системи методичних знань, формування в них методичних компетенцій у контексті розв’язання методичних завдань [8, с. 105]. На думку Г. Жигадло, доцільно брати за основу під час методичної підготовки загальну мету освіти, яка виступає своєрідним орієнтиром і дає змогу окреслити конкретні цілі та завдання, побудувати відповідний алгоритм досягнення певних цілей і завдань [10]. К. Авраменко вважає, що суть мето-

дичної підготовки педагога полягає в діалектичній єдності всіх її компонентів: теоретичного (методики викладання навчальних дисциплін), практичного (проходження різних видів педагогічної практики) і аутометодичного (самостійна робота, саморегуляція методичних знань і вмінь, авторизація педагогічного досвіду, запровадження у власну педагогічну діяльність сучасних освітніх технологій) [1]. І. Шумілова розуміє методичну підготовку як складник, що ґрунтується на вміннях використовувати методи, прийоми та форми навчання учнів, керувати власною поведінкою під час роботи з учнями, управляти їхньою освітньо-пізнавальною діяльністю, використовувати нові методи в роботі, оптимізувати методики з питань формування компетентностей в учнів, використовувати методи і прийоми активізації їхньої діяльності, прийоми педагогічної майстерності, бачити їх прояв у формах і методах [18].

Аналіз різних підходів до розуміння поняття «*методична підготовка*» свідчить, що в наукових джерелах немає його універсального визначення.

Узагальнюючи проаналізовані підходи науковців щодо визначення поняття «*методична підготовка*», зазначимо, що це поняття є багатоаспектним як за своїм змістом, так і за структурою, тому розуміємо як складник професійної підготовки, функцію, форму, процес, систему, вміння, сукупність дій, діяльність (вид діяльності) тощо.

Проведені наукові розвідки доводять, що методична підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти залишається не досить розробленою в умовах фахової передвищої освіти.

Зазначимо, що особливістю методичної підготовки в закладах фахової передвищої освіти є те, що особистісно-професійний розвиток здобувача фахової освіти повинен відбуватися у процесі активної практико-зорієнтованої діяльності. Майбутні вихователів повинні здобути методичну підготовку, яка б сприяла якісному виконанню професійних функцій, регламентованих стандартом фахової передвищої освіти та професійним стандартом, за якими в майбутніх вихователів формується цілісне уявлення про професійну діяльність.

Особливу увагу привертають міркування А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Маркотенко, які зазначають, що основним компонентом методичної підготовки майбутніх вихователів є методичний супровід навчальної дисципліни як системи засобів, методів, прийомів, методичних технологій і умов, спрямованих на ефективне формування в майбутніх вихователів низки компетенцій. Ученими було розроблено методично-мовленнєвий супровід до освітнього курсу «Дошкільна лінгводидактика» як своєрідний навігатор, мета якого – допомогти здобувачам освіти в самостійному опануванні теоретичного матеріалу курсу. На думку

авторів, центральним ядром цього супроводу є студент, його самостійна робота за розробленим нами навігатором, який спрямовує студента на самостійно-творче опрацювання теорії та методики розвитку мовлення та навчання дітей рідної мови в дошкільному закладі [4]. Натомість залишаються не вирішеними питання, пов'язані з методичним супроводом навчальних дисциплін майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в закладах фахової передвищої освіти. Варіантом розв'язання проблеми, на нашу думку, може бути створення фахового методичного об'єднання викладачів закладів фахової передвищої освіти зі спеціальності «Дошкільна освіта» для організації підготовки й участь у розробленні орієнтованих освітньо-професійних програм, навчальних планів, програм навчальних дисциплін, зокрема і практичного навчання; надання пропозицій щодо організації підготовки підручників і навчальних посібників, електронних засобів навчання; розроблення навчально-методичного забезпечення практичної підготовки здобувачів освіти, за різними формами здобуття освіти також; упровадження нових технологій і методів навчання, інноваційних освітніх та інформаційних технологій.

Поділяємо думку І. Княжевої, яка стверджує, що методична культура як соціокультурний феномен визначає рівень розвитку методико-педагогічних традицій, норм, правил, цінностей, теорій. Дослідницею визначено науково-методичні концепти розвитку методологічної культури майбутніх викладачів педагогічних дисциплін в умовах магістратури. Наведені результати досліджень моделі розвитку методичної культури, що складається із трьох етапів: теоретико-методологічного, процесуально-технологічного та рефлексивно-результативного, які зумовлюють успішність організації методичної підготовки [11, с. 5].

Водночас учена не уточнює, які саме особливості методичної підготовки існують, оскільки саме вони мають бути враховані в організації освітнього процесу педагогічних коледжів.

Погоджуємося із твердженням І. Луценко, що готовність до професійно-педагогічної діяльності вихователя дошкільного освітнього закладу, як цілісне особистісне утворення, що є єдністю особистісного та процесуального аспектів діяльності, у якому в оптимальному співвідношенні поєднуються теоретичний і практичний компоненти, забезпечується системою методичної підготовки. Критеріями її оцінювання є сформованість ціннісно-мотиваційної сфери, дитиноцентристської спрямованості, здатності до професійно-мовленнєвого спілкування з дітьми, володіння теоретичними знаннями, методиками, технологіями розвитку дитини. Учена вважає, що формування визначених компонентів професійної готовності

забезпечують структура, зміст і *методика професійної підготовки* [12].

На переконання І. Паласевич, важливою для підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти є *методична компонента*, яка забезпечує їх підготовку до реалізації державних стандартів освітньої галузі «Дошкільна освіта» у закладах дошкільної освіти. Ефективність процесу методичної підготовки майбутніх фахівців дошкільної галузі вчена вбачає у взаємозв'язках і взаємозалежностях між сформованістю емоційно-ціннісного ставлення до дитини і вибором суб'єкт-суб'єктної моделі взаємодії з нею, станом відчуття психологічної близькості до світу дитинства і розвитком схильності до практики мовленнєвого спілкування з дітьми, <...> сформованістю теоретико-методичних знань і здатністю до оцінно-рефлексійної діяльності. Методичну підготовку майбутніх вихователів І Паласевич розглядає в контексті вдосконалення основних компетенцій: мовної, мовленнєвої, риторичної, методичної тощо [13, с. 86]. Це дає можливість сформувати у здобувачів освіти готовність до певного виду освітньої діяльності через органічне поєднання змісту навчальних дисциплін і організації дидактичного процесу як методичних компонентів з урахуванням кваліфікаційних вимог під час конструювання навчальних планів і освітньо-професійних програм; інтегрування освітніх компонентів і встановлення міжпредметних зв'язків у системі методичної підготовки здобувачів фахової освіти тощо.

На думку Л. Алексеєнко-Лемовської, методична підготовка вихователя закладу дошкільної освіти є процесом і результатом опанування системи методичних знань, навичок і вмінь, готовність до їх реалізації у професійній діяльності [2, с. 21]. Водночас учена виокремлює основні форми методичної роботи, які спрямовані на розвиток компетентності вихователя закладів дошкільної освіти. Серед актуальних форм дослідницею запропоновано: навчальні семінари, семінари-практикуми, індивідуальні та групові консультації, діяльність творчих груп, майстер-класи, відкритий показ освітньої діяльності, проходження курсів підвищення кваліфікації, обмін досвідом. Також зазначається, що вагоме значення має бажання педагога до пізнання, нових знань і самореалізації у професійній діяльності.

У дослідженні Т. Теличко методична підготовка майбутніх вихователів розглядається невід'ємним складником усіх діяльнісних процесів. На думку вченої, значущими для формування фахової компетентності майбутніх вихователів ЗДО є «досвід практичного застосування професійних, психолого-педагогічних і методичних знань у зв'язку зі зміною змісту педагогічної діяльності;

досвіду інтеріоризації набутого діапазону знань-невихованих конструктивних; передового досвіду, що транслює зразки продуктивних практик виховання і навчання» [16, с. 40]. Авторка відзначає, що для успішного формування професійної компетентності майбутніх вихователів ЗДО «необхідна рефлексія набутого досвіду реалізації інноваційних дидактичних та інформаційно-комунікаційних технологій, оскільки це спрямовує на стимулювання розвитку професійно-особистісних якостей майбутніх фахівців, зумовлює цільові орієнтири подальшої самоосвіти та самовдосконалення, проектування шляхів професійного зростання» [16, с. 40]. Згодні з думкою Т. Теличко, що методична підготовка майбутнього вихователя повинна розширити діапазон наукових, психолого-педагогічних і професійних знань, сформувати

в них здатність до реалізації методичного інструментарію в роботі з дітьми дошкільного віку, розвинути професійно-особистісні якості педагога [16, с. 49].

Висновки та перспективи подальших розробок у цьому напрямі. Здійснений аналіз наукових досліджень щодо методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засвідчив, що інтенсивність розвідок означеної проблеми заслуговує на увагу, водночас простежуються відмінності в наукових поглядах щодо змісту методичної підготовки. Потенціалом для вирішення окресленого завдання є подальше вивчення методологічного вектора методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, який детальніше розглянемо в майбутніх наукових розробках.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко Б. Методична підготовка вчителів початкових класів у педагогічних навчальних закладах України (1956–1996 рр.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2002. 20 с.
2. Алексєєнко-Лемовська Л. Методична компетентність вихователів закладів дошкільної освіти як складова професійної компетентності. *Людинознавчі студії* : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Педагогіка». 2018. № 7/39. С. 13–26.
3. Березовська Л. Технології викладання фахових методик дошкільної освіти : навчальний посібник. Івано-Франківськ : НАІР, 2022. 264 с.
4. Богуш А. Методична спрямованість педагогічної спадщини Василя Сухомлинського: методична абетка вчителя. *Інноватика у вихованні*. 2019. № 10.
5. Васильєва М. Теоретические основы деонтологической подготовки педагога : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04. Харьков : ХДПУ им. Г.С. Сковороды, 2003. 432 с.
6. Великий тлумачний словник української мови / уклад. і гол. ред. В. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
7. Гончаренко С. Український педагогічний енциклопедичний словник. Рівне : Волинські обереги, 2011. 552 с.
8. Грицай Н. Основні принципи методичної підготовки майбутніх учителів біології. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 3 (37). С. 105.
9. Енциклопедія освіти / Академія педагогічних наук України ; гол. ред. В. Кремень. Київ : Юрінком-Інтер, 2008. 1040 с.
10. Жигадло Г. Розвиток методичної підготовки вчителів фізичного виховання у вищих педагогічних навчальних закладах України (1964–1998 рр.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Київ, 2007. 20 с.
11. Княжева І. Сучасні підходи до конструювання змісту педагогічних дисциплін. *Місія вчителя в сучасному світі* : матеріали II Міжнародного симпозіуму, м. Одеса, 27–30 вересня 2012 р. Одеса : Букаєв Вадим Вікторович, 2013. С. 101–103.
12. Луценко І. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх вихователів до організації комунікативно-мовленнєвої діяльності дітей старшого дошкільного віку : автореф. дис. ... докт. пед. наук. 2013.
13. Паласевич І. Зміст підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до комунікативно-мовленнєвої діяльності. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки*. 2016. Вип. LXXIV. Т. 3. С. 86.
14. Педагогічний словник / за ред. М. Ярмаченка. Київ : Педагогічна думка, 2001. 514 с.
15. Підкурманна Г. Теоретико-методологічні та методичні основи художньо-педагогічної підготовки студентів факультету дошкільного виховання педагогічного університету : автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2003. 40 с.
16. Теличко Т. Формування фахової компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти на засадах міждисциплінарного підходу : дис. ... докт. філос. : 015. Мукачеве, 2021. 294 с.

17. Троцько Г. Теоретичні та методичні основи підготовки студентів до виховної діяльності у вищих педагогічних навчальних закладах : автореф. дис. ... докт. пед. наук. Київ, 1997. 54 с.
18. Шумілова І. Теоретичні і методичні основи формування загальнокультурної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2017. 562 с.

REFERENCES

1. Avramenko B. (2002). *Metodychna pidhotovka vchyteliv pochatkovykh klasiv u pedahohichnykh navchalnykh zakladakh Ukrainy (1956–1996 rr.)* [Methodical training of primary school teachers in pedagogical educational institutions of Ukraine (1956–1996)] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Instytut pedahohiky i psykholohii profesiinoi osvity APN Ukrainy. Kyiv. 20 s.
2. Aleksieienko-Lemovska, L. (2018). *Metodychna kompetentnist vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity yak skladova profesiinoi kompetentnosti* [Methodical competence of preschool teachers as a component of professional competence. Humanities studies]. *Liudynoznavchi studii : zb. nauk. prats DDPU imeni Ivana Franka. Seriia "Pedahohika"*. 7/39, 13–26.
3. Berezovska L.I. (2022). *Tekhnolohii vykladannia fakhovykh metodyk doshkilnoi osvity* [Technologies of teaching professional methods of preschool education] : navchalnyi posibnyk. Ivano-Frankivsk : NAIR. 264 s.
4. Bohush A.M. (2019). *Metodychna spriamovanist pedahohichnoi spadshchyny Vasylia Sukhomlynskoho* [Methodical orientation of Vasyl Sukhomlynskyi's pedagogical heritage]: metodychna abetka vchytelia. *Innovatyka u vykhovanni*. № 10.
5. Vasyleva M. (2003). *Teoretycheskye osnovy deontolohycheskoi podhotovky pedahoha* [Theoretical foundations of deontological teacher training: dissertation] : dys. d-ra ped. nauk : 13.00.04. Kh. : KhDPU ym. H.S. Skovorody. 432 s.
6. *Velykyi tлумачnyi slovnyk ukrainskoi movy* (2005) [A large explanatory dictionary of the Ukrainian language] / uklad. i holov. red. V.T. Busel. Kyiv ; Irpin : VTF "Perun". 1728 s.
7. Honcharenko S. (2011). *Ukrainskyi pedahohichnyi entsyklopedychnyi slovnyk* [Ukrainian Pedagogical Encyclopedic]. Rivne : Volynski oberehy. 552 s.
8. Hrytsai N.B. (2014). *Osnovni pryntsyipy metodychnoi pidhotovky maibutnykh uchyteliv biolohii* [Basic principles of methodical training of future biology teachers]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*. № 3 (37), 105.
9. *Entsyklopediia osvity* (2008) [Encyclopedia of education]. Akad. ped. nauk Ukrainy ; holovnyi red. V.H. Kremen. Kyiv : Yurinkom-Inter. 1040 s.
10. Zhyhadlo H.B. (2007). *Rozvytok metodychnoi pidhotovky vchyteliv fizychnoho vykhovannia u vyshchyykh pedahohichnykh navchalnykh zakladakh Ukrainy (1964–1998 rr.)* [Development of methodological training of physical education teachers in higher pedagogical educational institutions of Ukraine (1964–1998)] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.01. Instytut vyshchoi osvity APN Ukrainy. Kyiv. 20 s.
11. Kniazheva I.A. (2013). *Suchasni pidkhody do konstruiuvannia zmistu pedahohichnykh dystsyplin* [Modern approaches to constructing the content of pedagogical disciplines]. *Misiia vchytelia v suchasnomu sviti : materialy II Mizhnarodnoho sympoziumu (Odesa, 27–30 veresnia 2012r.)*. Odesa : Bukaiev Vadym Viktorovykh. S. 101–103.
12. Lutsenko I.O. (2013). *Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky maibutnykh vykhovateliv do orhanizatsii komunikativno-movlennievoi diialnosti ditei starshoho doshkilnogo viku* [Theoretical and methodological principles of training future educators for the organization of communicative and speech activities of older preschool children] : Avtoref. dys. ... doktora ped. nauk.
13. Palasevych I.L. (2016). *Zmist pidhotovky maibutnykh fakhivtsiv doshkilnoi osvity do komunikativno-movlennievoi diialnosti* [Content of training of future specialists in preschool education for communicative and speech activities]. *Zb. Nau. prats Pedahohichni nauky*. Vypusk LXXIV. Tom 3. 86.
14. *Pedahohichnyi slovnyk* (2001) [Pedagogical dictionary] / Za red. M.D. Yarmachenka. Kyiv : Ped. dumka. 514 s.
15. Pidkurhanna H.O. (2003). *Teoretyko-metodolohichni ta metodychni osnovy khudozhno-pedahohichnoi pidhotovky studentiv fakultetu doshkilnogo vykhovannia pedahohichnoho universytetu* [Theoretical-methodological and methodical foundations of art-pedagogical training of students of the faculty of preschool education of the pedagogical university: author's abstract] : avtoref. dys. d-ra ped. nauk : spets. 13.00.04 "Teoriia i metodyka profesiinoi osvity"; In-t pedahohiky APN Ukrainy. Kyiv. 40 s.
16. Telychko T.V. (2021). *Formuvannia fakhovoi kompetentnosti maibutnykh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity na zasadakh mizhdystsyplinarnoho pidkhodu* [Formation of professional competence of future educators of preschool education institutions based on the principles of an interdisciplinary

- approach] : dys.... doktora filosofii: 015 – Profesiina osvita (za spetsializatsiiamy). Mukachivskyi derzhavnyi universytet. Mukachevo. 294 s.
17. Trotsko H.V. (1997). Teoretychni ta metodychni osnovy pidhotovky studentiv do vykhovnoi diialnosti u vyshchych pedahohichnykh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodical foundations of preparing students for educational activities in higher pedagogical educational institutions] : Avtoref. dys. ... doktora ped. nauk. In-t pedahohiky i psykholohii profesiinnoi osvity APNU. Kyiv. 54 s.
 18. Shumilova I.F. (2017). Teoretychni i metodychni osnovy formuvannia zahalnokulturnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv humanitarnykh spetsialnostei [Theoretical and methodological foundations of the formation of general cultural competence of future teachers of humanitarian specialties] : dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.04. Kharkivskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni H.S. Skovorody. Kharkiv. 562 s.